

Landskapsdirektör Juho Savo 26.3.2012

§ 3 Aktuella frågor

1. Nu är intressebevakningens främsta objekt skött: Finansieringen för förbindelsen RV 8 Åbo - Björneborg med inom ramen!

Förbindelsen Åbo-Björneborg lovas 100 miljoner euro på trafikprojektslistan under regeringens budgetmangling förra torsdagen. Bra så.

Det bakslag som upplevdes för fyra år sedan, då projektet stannade alldeles under strecket vid den förra trafikpolitiska rapporten, blev nu korrigerat. Det samarbete som skett på en synnerligen bred front för att hålla projektet på topp i listan över landskapets trafikprojekt visade sin styrka. Ett tack för detta till såväl landskapets alla ansvarskännande partier, kommuner, myndigheter som organisationer. Samarbetet var på en tidigare oskådad bred bas.

100 miljoner är beklagligtvis inte mera än hälften av den finansiering som hela projektet behöver. Med det får man ändå åtgärdat motorvägsavsnittet Reso-Nousis, som är det farligaste med mest stockningar. Arbetena måste fås i gång före februari 2014, samtidigt som man fortsätter med arbetena för att ordna slutfinansieringen på 110 miljoner, så att hela projektet med förbindelsesträckan blir färdig så snabbt som möjligt.

I regeringens rambeslut ingår också c. 5 miljoner euro för trafikprojekt som ska ingå i intentionsavtalet om markanvändning, boende och trafik för Åbo stadsregion. Avtalsberedningen har haft en lång lista med allt från lättspårväg till sträckan Kausela - Kirismäki på Åbo omfartsväg. Dessa 5 M får snabbt åt till projektering. I fortsättningen ser man vad som fås med det.

I bilaga rammanglingens trafikprojekt utplacerade på Finlands karta (Bilaga 1). När man minns hurdan karta som för fyra år sedan hörde samman med den föregående trafikpolitiska rapporten, kan det alljämt konstateras att öster, vid sidan om huvudstadsregionen, allt fortfarande är den riktning på vilken Finlands huvuduppmärksamhet är riktad.

2. Förra veckans andra goda beslut: Landskapens förbund finansierer för även kommande EU-programperiod

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling (HALKE) beslutade fredagen den 23 mars om riktlinjerna för den kommande EU-programperioden 2014+. Utgångspunkten är att förstärka resultatmässigheten av den verksamhet som genomförs med EU-delfinansiering och göra den förvaltningsmässiga bördan lättare för stödmottagarna. Målet är att lösgöra resurser från administrationen till de egentliga utvecklingsprojekten.

Ansökningarna om projekt, beredningen, besluten, verkställigheten och styrningen sker under programperioden 2014-2020 på områdena hos ELY-centralerna och landskapens förbund, liksom hittills. Ännu i januari hade projektbesluten i ANM:s underlagsdokument helt och hållet centraliserats till staten. Efter ett kraftigt ingripande har man alltså vid Arbets- och näringsministeriet åter insett betydelsen av landskapens förbund och deras demokratiska beslutsfattande inom arbetet för regionutvecklingen. Nyckelordet är kommunfinansiering, dvs. alla sådana projekt som har kommunfinansiering som motfinansiering kommer för beslut till landskapens förbund. Förbunden representerar kommunerna och intar denna roll även för att säkerställa att den kommunfinansiering finns som behövs för att genomföra programmen. I praktiken vet vi alla att detta inte alls kommer att vara lätt under nästa period.

Under den kommande programperioden förstärks ställningen för landskapets samarbetsgrupper vid valet av strukturfondsprojekt. Även det samarbete som överskrider landskapsgränserna ökas för att åstadkomma effektivitet.

För programperioden 2014 - 2020 för EU:s strukturfonder görs det upp endast ett programdokument som utgår från regionernas behov, medan det under den nuvarande programperioden 2007 - 2013 finns fem strukturfondsprogram. I praktiken innebär detta ett riksomfattande program, vars innehåll de olika ministerierna starkt kommer att påverka. Vi blir säkert nödsakade att vid programberedningen kämpa för att de regionala specialbehoven ska rymmas med in i programmet.

Programmets beredning i regionerna inleds denna vår och arbetet blir färdigt om ett år. Godkännande av EU-kommissionen motses tidigast i slutet av år 2013.

Den offentliga finansieringen av strukturfondsprogrammet perioden 2006 - 2013 har varit 3,7 miljarder euro, av vilket EU-finansieringens andel är 1,7 miljarder. Arbets- och näringsministeriet uppskattar att EU-finansieringen minskar under inkommande strukturfondsperiod 2014-2020 i någon mån. Man strävar i EU efter att avtala om finansieringen i slutet av detta år. Avtalet utgör alltså en del av EU:s följande 7-års budget, som fastställs vid statsöverhuvudernas (statsministrarnas) toppmöte vid jultiden.

3. Respass åt kommunreformen då kommunerna hördes

Tidningarna har rapporterat väl om tillställningen. Någon kommentar i alla fall: Aura och Pöytis tog klart ställning för Auranmaa. Pyhäntas ställningstagande var intressant: Om Pyhänta ska sammanslås, så då helt och hållet med Raumo och på det villkoret att Raumo flyttar över från Satakunta till Egentliga Finland. Pekar kom fram med möjligheten att ge upphov till en mer vidsträckt kommun mellan Åbo och Salo än en ny kommun som består av Pekar och Sagu. Vissa kommuners ställningstagande hade förändrats i en mer negativ riktning.

Ännu i slutet av i förra året funderade man i Loimaa över möjligheterna till en utvidgning, likaså dryftade man i Masku om det västerom Åbo kunde ges upphov till en ny större kommun. Kimitoöns ställningstagande till Åboland var kategoriskt negativt. Uttalandena av Vakka-Suomi var som väntat stridiga.

Ett enkelt sammandrag är det faktum att Åbo och Nystad uppgav sig godkänna framställningen om ett utredningsområde. Alla de övriga hade ett nekande svar, uttalat på olika sätt. Alltså: 26 - 2! Kommunernas, liksom även Egentliga Finlands förbunds skriftliga svar i frågan erhålls före den 13 april. Landskapsstyrelsen behandlar förbundets svar i dag.

Öppningsanförandet av landskapsstyrelsens ordförande Ilkka Kanerva vid hearingen förra tisdagen i bilaga (Bilaga 2).

Landets regering har så starkt förbundit sig till denna kommunreform, att jag inte på dess vägnar kan bedöma hur den handlar, då den fått kommunernas svar på de kartor som lagts fram. Min egen uppfattning om vad som bör göras har dock klarnat:

1. Eftersom de föreslagna utredningsområdena just inte duger för någon, bör utredningsarbetet fortsätta på landskapsnivå: Man anställer en utredningsperson i landskapet, som verkar i nära samarbete med landskapets förbund och regionens kommuner och av vilken man förutsätter ett eget förslag för landskapet till en ny kommunstruktur före utsatt tid.
2. Man definierar primärkommunens uppgifter, resurser och storlek på ett enhetligt sätt. En egen definition för huvudstadsregionens metropolområde. (ändring av kommunallagen)
3. Alla de nödvändiga uppgifter som inte blir skötta i primärkommunen överförs som uppgift för en regionförvaltning som väljs genom direkta val utifrån landskapen. (Ändring av kommunallagen, ändring av lagen om utveckling av regionerna m.m.)

Så det så. Förhoppningsvis skjuts detta nödvändiga avgörande inte längre upp med många regeringsperioder.

4. Ordförandena för landskapens förbund: Efter kommunreformen behövs det en landskapsreform

Ordförandena för landskapsstyrelserna överlämnade den 28 februari till minister Henna Virkkunen ett gemensamt ställningstagande, som allt sedan förra hösten har beretts i en grupp av representanter för alla de partier som är företrädda i landskapsstyrelserna under ledning av riksdagsledamot Johannes Koskinen. Ställningstagandet i bilaga (Bilaga 3).

Det mest väsentliga budskapet i ställningstagandet är att det även efter kommunstrukturen behövs en organisation som har hand om de gemensamma frågorna för större områden än kommunerna, och vilken genom lagstiftning planeringen och genomförandet av markanvändning, boende och trafik (s.k. MAL) samt politiken för näring, sysselsättning, invandring, EU, energi, miljö och naturresurserna skulle uppdras. Landskapen som svarar för den regionala utvecklingen skulle förnyas för denna roll.

Utgångspunkten för ställningstagandet är att omorganisera regionindelningen för detta ändamål och att organisera regionindelningen för den statliga regionförvaltningen så den är helt förenlig med den nya regionindelningen. Ordförandena föreslår som målår redan år 2017.

Ställningstagandet påminner om landskapsförvaltningens demokratiska natur och för fram möjligheten att till den överföra även andra uppgifter som kommunerna nu har hand om, om så önskas. Också möjligheten till direkta val förs fram i ställningstagandet. Den sista meningen innehåller också den tanken att de tjänster som svarar för statens regionutveckling (ELY-centralerna) kunde sammanslås i den nya förvaltningsstruktur som bildas.

Ställningstagandet är på sitt sätt ett erbjudande om en modell, med vilken man inom regionförvaltningen i Finland kunde uppnå en väsentligt effektivare och lättare struktur än vad nu är fallet. Nu är det dags för den fortsatta debatten.

Bilagor:

Miljardi euroa liikenteeseen

Koonnut: ESA JUNTUNEN / HS
Grafiikka: LEILA NIEMINEN / HS

LIITE 1

Pääväylien parantaminen

1. E18 Hamina–Vaalimaa
2. E18 Vaalimaan rekkaliikenteen odotusalue
3. Valtatie 3 Tampere–Vaasa (Laihan kohta)
4. Valtatie 5 Mikkeli–Juva
5. Valtatie 6 Taavetti–Lappeenranta
6. Valtatie 8 Turku–Pori (Raisio–Nousiainen-moottoritie)
7. Pääratojen routa- ja pehmeikköalueiden korjaukset*
8. Ratapihojen parantaminen (Kuopio)
9. Riihimäen kolmioraide
10. Ylivieska–Iisalmi–Kontiomäki-ratayhteyden parantaminen (sähköistys)
11. Rauman meriväylä

Helsingin seudun liikennejärjestelmä

12. Kehä I:n parantaminen, 1. vaihe
13. Helsinki–Riihimäkirataosan kapasiteetin lisääminen
14. Kehä III:n kehittäminen

Muun päätiestön ja rataverkon parantaminen

15. Uusia raakapuuterminaaleja*
16. Valtatie 22 Oulu–Kajaani

Kaupunkiseutujen hankkeet

17. Valtatie 14:ää uusitaan Savonlinnassa
18. Valtatie 4 uusitaan Rovaniemellä
19. Kaupunkiseuduille tukirahaa pieniin liikennehankkeisiin (Helsinki, Turku, Tampere, Oulu)

Liikenteenohjauksen investoinnit

20. Tie-, meri- ja rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien uusiminen**
21. Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen

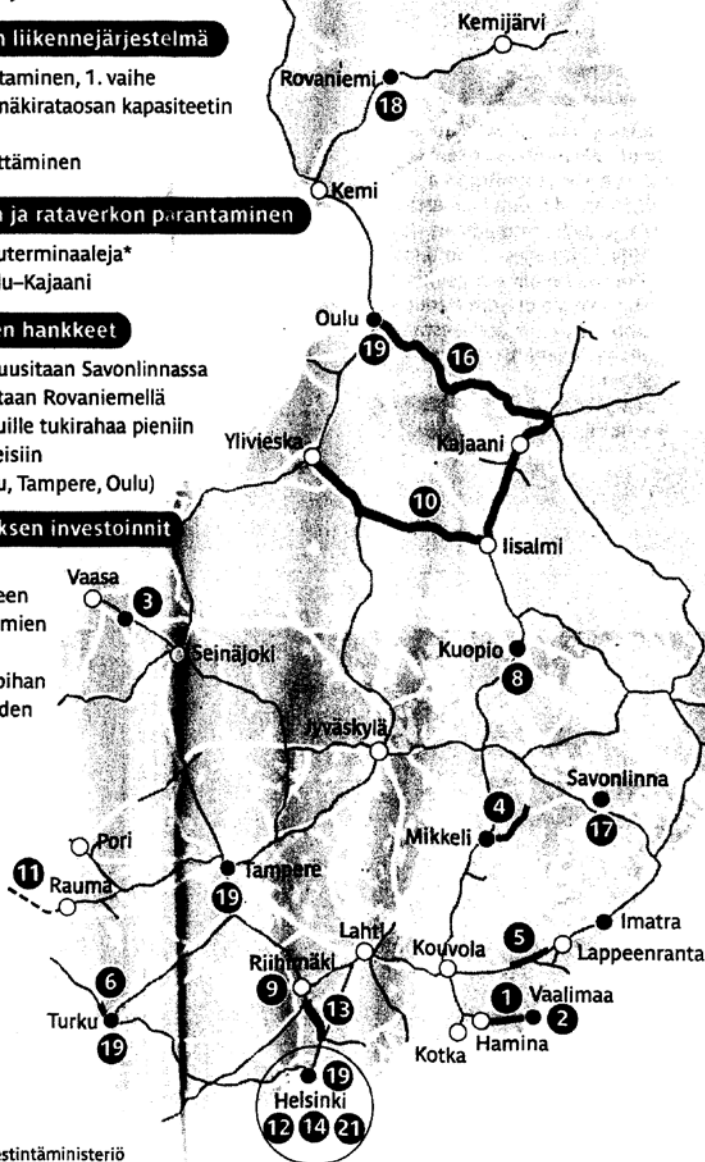
* useita kohteita eri puolella Suomea

** valtakunnalliset järjestelmät

100 km

Karttakeskus

Lähde: Liikenne- ja viestintäministeriö

Bilaga 2

VM:n Kuntauudistuksen aluekierros Turussa 20.3.2012

Maakunnan tervehdys, Maakuntahallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja Ilkka Kanerva

Hallituksen kuntakaravaani on tänään täällä! Varsinais-Suomen liiton nimissä lämpimästi tervetuloa kaikille merkittävälle dignitaäreille läheltä ja kaukaa. Nyt on sanomisen aika ja paikka.

Kuntatematiikka ei ole vuosiin ollut näin päivänpolttava puheenaihe kuin nyt – tuskin koskaan. Keskustelu on tuottanut valtavasti kritiikkiä, mutta tavattoman paljon myös rakentavaa pohdintaa maakunnassamme. Vastaavia esimerkkejä kansalaisten innosta esittää mielipiteensä saattaisivat olla vaikka Tasavallan presidentin poikkeuslaki tai EU-kansanäänestys. Tämä on järjestäytynyt foorumi pyrkimyksenä ravita tätä keskustelua. Sanoa saa ja kovaakin, mutta myös korvat on pidettävä auki. Täältä on lähdettävä tietävämpänä kuin tänne tultiin. Emme tulleet rakentamaan rintamalinjoja ja barrikaadeja, vaan mieluummin purkamaan niitä.

Kuntauudistukselle on kaksi perustetta. Ensinnäkin tarve yhdistää kuntien maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua. Se on ajankohtaista erityisesti suurten ja keskisuurten kaupunkien ympäristöissä. Lähes aina keskuskaupunki kantaa raskaimman sosiaalisemman vastuun, mutta menettää ympäristökuntiin parhaimmat veronmaksajansa. Syntyy helposti sosiaalista eriytymistä, kun epätoivottavat haasteet pakkautuvat keskuskuntiin ja hyväosaiset eristäytyvät omaan rauhaansa naapurikuntiin.

Toinen peruste on peruspalvelujen turvaaminen. Tiedämme huoltosuhteen jyrkän heikkenemisen ja kuntien raskaan velkaantumisen. Palvelut täytyy siis kyetä tuottamaan nykyistä toimivammin ja niin, että saadaan palveluille enemmän voimaa ja tehokkuutta.

Ihmiset pelkäävät palvelujen karkaamista entistä kaukaisempiin keskuksiin. On siis myös kyettävä vakuuttamaan, ettei näin tule käymään.

Itse ratkaisisin asian antamalla paikallistasolle todellista valtaa päättää lähipalveluista. Yhtä mallia on tällaisessa maassa turha tarjota ja voimapolitiikalla pakottamalla saadaan aikaan liikaa tuhoa. Parhaimmillaan hallitus voi tuoda keskusteluun ja päätöksentekoon vaihtoehtomalleja, jotka eri tavoin johtavat samaan suuntaan: sosiaalisesti ja taloudellisesti nykyistä kestävämpään kunta- ja palvelurakenteeseen.

Muutoksen tarpeellisuus siis ymmärretään. Myös Varsinais-Suomessa se on selkeästi olemassa. Kysymys on nyt menettelytavoista ja keinoista päästä eteenpäin. Fiksuin maakunta keskittyy nyt siihen, millainen strategia vaikeuksien voittamiseksi valitaan ja millaisin keinoin tulevaisuuden haasteisiin vastataan. Luotan siis siihen, että Varsinais-Suomi haluaa olla tässä pikemminkin osoittamassa suuntaa tulevaan, kuin käydä viivytystaistelua.

Kuntarakenteen uudistuksessa tulee pohtia myös maakuntien roolia. Eräs mahdollisuus poistaa taloudellista kestävyysvajetta ja samalla edistää demokratiaa, on uudistaa maakuntahallinto ja siirtää maakunnille osa kuntien tehtävistä, mutta ennen muuta siirtää sen vastuulle ns. himmelihallinto. Talouden ja politiikan kansainvälistyminen on lisännyt EU-maissa toimia alueiden aseman vahvistamiseksi. Suomelle olisi järkevää yhdistää ja tiivistää koko väliportaan hallintonsa mahdollisimman kiireellisesti kattaen sekä maakunnan hallinnon että valtion aluehallinnon kuten Euroopan Neuvostokin asian näkee.

Hallituksen tavoite vahvoista peruskunnista on oikea. Sen sijaan meille ehdotettu viiden selvitysalueen malli on Varsinais-Suomelle liian suoraviivainen ja radikaali. Maakunnassamme on useita identiteetiltään ja taloudellisesti vahvoja kuntia, jotka ovat sekä kansallisesti että kansainvälisesti tunnettuja. Tarvitsemme jatkossakin erityyppisiä ja eriluontoisia kuntia ja kaupunkeja, esimerkiksi ympäröivästä maaseudusta aidosti eläviä seutukaupunkeja tai saaristokuntiamme niin suomen- kuin ruotsinkielisiäkkin.

Varsinais-Suomen on maakuntana oltava eturivin kansainvälinen toimija ja pärjättävä muiden vahvojen maakuntien kilpailussa. Siksi esitän, että viiden selvitysalueen sijasta Varsinais-Suomeen tulisi hahmottaa 10-15 selvitysalueita, joiden perustamismahdollisuutta aidosti rakennetaan avoimessa ja tasavertaisessa selvitystyössä. Kuntien edustajista pitää muodostaa prosessin ohjausryhmä, jonka fasilitetit Varsinais-Suomen liito kernaasti järjestää selvitysmiesten työn auttamiseksi.

Käynnissä olevassa uudistustyössä ei maakunnan ole liitolle osoitettu erityistä roolia. Liitoilla on kuitenkin hyvä tuntemus omasta alueestaan ja aito poliittinen vastuu valitsijoilleen. Niinpä mekin Varsinais-Suomessa haluamme tarjota tukeamme ja tietoamme niin maakuntamme kuntien, kuin myös ministeriön käyttöön parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

Tunnen teidät ja tiedän, että voimme ottaa uudistuksen ohjat täällä Varsinais-Suomessa käsiimme ja tehdä oman alueemme elinvoimamme ja kilpailukykyämme hyväksi myös itse linjauksia, jotka sopivat niin meille kuin tämän pöydän kattajille.

Bilaga 3:

MAAKUNTIEN LIITTOJEN HALLITUSTEN PUHEENJOHTAJIEN KANNANOTTO

1. Puheenjohtajisto tukee vahvoihin peruskuntiin, vapaaehtoisuuteen ja lähidemokratiaan perustuvaa kuntauudistusta. Kokonaisratkaisu tuleviin tehtäviin ja haasteisiin vastaamiseksi edellyttää kuitenkin siihen kytkeytyvää maakuntien ja aluehallinnon uudistamista. Maakuntien ja valtion aluehallinnon aluejakoja on yhtenäistettävä maakuntajaon pohjalta.
2. Maakunta- ja aluehallinnon uudistaminen ja mahdolliset aluejakojen muutokset riippuvat aluetasolle annettavista kuntien ja valtion tehtävistä ja päätösvallasta, peruskuntien lukumäärästä sekä asukkaiden eduista ja tahdosta. Uudistuksen valmistelu tulee käynnistää niin, että uudet maakunnat voisivat olla toiminnassa vuoden 2017 alusta.
3. EU:n seuraavan rakennerahastokauden 2014-2020 ohjelmien hallinnoinnissa on vahvistettava maakuntien roolia aluekehityksen kansanvaltaisena vastuutahona. Maakuntien liitoissa EU-ohjelmien hallinnointiin käytetään alle 100 htv/v. Valtio käyttää hallinnointiin 5-6 kertaa enemmän. Maakuntien liitot ovat tehokkaita kuntarahoitteisia toimijoita (yht. n. 700 htv/v), jotka voivat keventää ELY:jen (n. 4500 htv/v) taakkaa, mikäli valtio haluaa todellisia säästöjä.
4. Sosiaali-, terveys- ja sivistyspalvelujen menot edustavat noin ¾ kuntien menoista. Näistä palveluista suurin osa hoidetaan nyt kuntayhtymissä ja ne on tulevaisuudessakin järjestettävä kuntapohjaisesti. SOTE-uudistus samoin kuin toisen asteen koulutuksen kehittäminen on pohjattava sille periaatteelle, että kansalaisten tasa-arvoiset palvelut ja perusoikeudet voidaan toteuttaa asuinpaikasta riippumatta mahdollisimman edullisesti asiakkaalle ja maksajalle.
5. Vaikka kuntarakenneuudistuksen tavoite on vähentää kuntien määrää, laajalla alueella toimivia kuntayhtymiä ei voida suoraviivaisesti purkaa. Niitä tulee sen sijaan uudistaa sisäisesti ja organisoida uudelleen. Kuntayhtymien yhdistäminen mahdollistaisi niiden kehittämisen monitoimialaisiksi, tehostaisi niiden toimintaa ja mahdollistaisi eri hallintorajojen yli meneviä toimintamalleja.
6. Maankäytön, asumisen ja liikenteen eli ns. MAL- järjestelmien suunnittelu ja toteutus edellyttävät laajempaa pohjaa kuin vahva peruskunta. Asema- ja yleiskaavoitus tulee jäädä peruskunnan tehtäviksi. Päätöksenteon helpottamiseksi näissä asioissa on kehitettävä alueellisia omia ratkaisumalleja.

MAL -asioiden lisäksi kuntaa laajemman alueen yhteistoimintaa tulee tehostaa muillakin kuntalaisille tärkeillä politiikan aloilla; esim. elinkeino- ja työllisyys-, maahanmuutto-, Eu-, energia-, ympäristö-, luonnonvarapolitiikat. Olennaista on, että näissä ylikunnallisissa tehtävissä päätöksenteko pohjautuu kuntalaisten itsehallintoon luontaisella yhteistoiminta-alueella - maakunnissa. Aluekehityksestä vastaavat maakunnat on uudistettava tavalla, joka kokoaa kuntien ylikunnallisen suunnittelun, sovittaa sen yhteen tehokkaasti ja kytkee yhteisen päätöksenteon aidosti peruskuntien äänestäjien vaaleissa ilmaisemaan tahtoon.

7. Kunnallisen demokratian kannalta paras ratkaisu olisi saada tärkeimpien ylikunnallisten tehtävien aluejaot identtisiksi. Kriteerit eri tehtävien ja toimialojen optimaaliselle aluejaolle on valmisteltava suhteessa siihen, millaisin perustein kuntauudistus ja sosiaali- ja terveystalouksia koskeva uudistus lopulta toteutuvat. Maakuntien liitot ovat ainoita kuntayhtymiä, joissa valtuuston kokoonpano

vastaa kuntien vaaleissa ilmaistua poliittista tahtoa lakisääteisesti. Kuntalaisten suorien vaalien käyttöönottoa on harkittava maakuntatasolla siinä tapauksessa, että merkittävä osa palveluiden hoitamisesta siirtyy samalle organisaatiolle.

8. Puheenjohtajisto ehdottaa, että maakuntien liittojen pohjalta muodostetaan organisaatio, joka saa lakisääteisesti vastataksaan kohdassa 6 mainitut tehtävät. Kunnilla tulisi olla, niin halutessaan, mahdollisuus siirtää näihin organisaatioihin myös muita alueellisesti järjestettäviä tehtäviä ja suurta väestöpohjaa vaativia palveluja.

Kysymyksessä olisi kuntaa laajemman alueen yhteistoiminnan kaikki toimialat kattava aluekehitys- ja suunnitteluorganisaatio, joka näin ollen vastaisi myös ylikunnallisista peruspalvelurakenteiden suunnittelusta ja päätöksenteosta alueellaan. Tähän rakenteeseen on sovitettava valtion aluehallinto ja sen tehtävät.

Helsingissä 29.2.2012

Maakuntien liittojen hallitusten puheenjohtajien kokous

psta Johannes Koskinen

maakuntahallituksen puheenjohtaja, Häme

maakuntahallitusten puheenjohtajakokouksen pj.

Lisätietoja: maakuntajohtaja Juho Savo p. 0400 485 333